

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Генетика поведінки людини

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 4 від "6" листопада 2025 р.

Розробник
Андрій СІМЧУК
д.б.н., проф.

м. Івано-Франківськ – 2025

Зміст

1. Загальна інформація.....	3
2. Опис дисципліни.....	3
3. Структура курсу.....	4
4. Система оцінювання курсу.....	5
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу.....	5
6. Ресурсне забезпечення.....	5
7. Контактна інформація.....	7
8. Політика навчальної дисципліни.....	7

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Генетика поведінки людини
Освітня програма	Усі (загальноуніверситетська дисципліна)
Спеціалізація (за наявності)	–
Спеціальність	Усі (загальноуніверситетська дисципліна)
Галузь знань	Усі (загальноуніверситетська дисципліна)
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	IV курс / VII семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 16 год. Практичні заняття – 14 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

"Генетика поведінки людини" – вибіркова навчальна дисципліна, що вивчається з метою набуття спеціальних теоретичних знань, спрямованих на формування компетентностей для розуміння генетичних засад формування поведінки людини.

Мета викладання дисципліни "Генетика поведінки людини" полягає у підготовці освічених фахівців, шляхом формування уявлення про співвідношення спадковості, впливу оточення, соціальних та індивідуальних чинників на формування інтелекту та поведінки людини. Дисципліна виконує світоглядну функцію.

Цілі курсу з дисципліни "Генетика поведінки людини" передбачають набуття здобувачами критично необхідних знань для розвитку професійних компетенцій та формування ціннісних засад пізнання.

Компетентності

ЗК04 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05 – Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.

ЗК07 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК02 – Здатність демонструвати базові теоретичні знання в галузі біологічних наук та на межі предметних галузей.

СК03 – Здатність досліджувати різні рівні організації живого, біологічні явища і процеси.

СК05 – Здатність до критичного осмислення новітніх розробок у галузі біології і професійній діяльності.

СК08 – Здатність до аналізу механізмів збереження, реалізації та передачі генетичної інформації в організмі.

Програмні результати навчання

ПР01 – Розуміти соціальні і економічні наслідки впровадження новітніх розробок у галузі біології у професійній діяльності.

ПР04 – Спілкуватися усно і письмово з професійних питань з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі, державною та іноземною мовами.

ПР08 – Знати та розуміти основні терміни, концепції, теорії і закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей.

ПР11 – Розуміти структурну організацію біологічних систем на молекулярному рівні.

ПР13 – Знати механізми збереження, реалізації та передачі генетичної інформації та їхнє значення в еволюційних процесах.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Вступ в «Генетику поведінки людини»	Уявлення про кровні особливості людини. Євгеніка та її історія. Історичні уявлення про спадковість здібностей. Розвиток генетики поведінки.	Дискусія
2.	Генетика особистості	Темперамент людини та його генетичний контроль. Темперамент у дітей. Темперамент у дорослих.	Тести, опитування, дискусія
3.	Генетичний контроль інтелекту	Поняття інтелекту та коефіцієнта розумового розвитку (IQ). Генетичний контроль інтелекту. Генетичні фактори обдарованості	Тести, опитування, дискусія
4.	Системи схрещувань та генетика шлюбної поведінки	Поняття про статевий добір та системи схрещувань. «Вибір кращого генотипу». «Перевага рідкісного типу». Асортативність схрещувань. Феромони. Генетичний контроль гормонів, що впливають на шлюбну поведінку.	Тести, опитування, дискусія
5.	Генетичні фактори агресивної та кримінальної поведінки	Генетичні фактори агресивної поведінки. Генетичний контроль серотоніну та дофаміну. Генетичні фактори кримінальної поведінки та екстремальних професій.	Тести, опитування, дискусія
6.	Генетичні фактори соціальної та	Алкоголізм та його генетичний контроль. Генетичні фактори психічних вад. Гени і психологія.	Тести, опитування, дискусія

	релігійної поведінки	Генетичні фактори релігійності.	
7.	Вплив пренатальних та постнатальних факторів на поведінку людини	Поняття про норму реакції. Поняття про етапи онтогенезу. Співвідношення впливу спадковості та пренатального середовища на подальший розвиток людини.	Тести, опитування, дискусія
8.	Гени vs розум	Гени та свобода волі. Розум та умови його розвитку.	Дискусія

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	–
Практичні заняття	40
Самостійна робота	10
Заліковий проєкт	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		–
Практичні заняття			10			10						10				10		40
Самостійна робота									10									10
Заліковий проєкт																	50	50
Всього за тиждень									10								50	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедійні презентації (лептоп, проєктор).
-----------------------------------	---

Література:

--

1. Помогайбо В.М., Петрушов А.В. Генетика людини. Київ: «Академія», 2014, 325 с. http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6334/1/%D0%93%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8_%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf
2. Генетика : підручник / А.В. Сиволоб, С.Р. Рушковський, С.С. Кир'яченко та ін. ; за ред. А.В.Сиволоба. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. – 320 с.
3. Гоженко А., Козирев А., Цебржинський О., Гоженко О., Жуков В. Основи молекулярної біології та персональна геноміка фізичних і психічних здібностей людини. Навчальний посібник. RSW. Одеса. Бидгощ. 2017 р. 340 с. DOI <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.192685>
4. «Генетика поведінки з основами психофізіології» : методичні рекомендації до практичних занять / В.І. Кравченко, Н.М. Пірко / Упоряд. В.І. Кравченко – К. : Електронне видання, 2024. – 70 с. https://biomed.knu.ua/images/stories/Kafedry/Fiziology/Library/Genetyka_povedinku_psychophysiology_2024_compressed.pdf
5. https://www.youtube.com/playlist?list=PLe6NcH-LB5H3XDqldzNG_NytynBvCkX62
6. Маруненко, Ірина Михайлівна та Тимчик, Олеся Володимирівна та Неведомська, Євгенія Олексіївна (2015) *Генетика людини з основами психогенетики. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів* Київський університет Бориса Грінченка, 2016 с. 1-230. ISBN 978-966-7548-76-6 https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/11481/1/Genetika_ludini_Marunenko_Timchik_Nevedomska.pdf
7. Andriy Simchuk. Simulation hypothesis: who launched the universe? / In The level of development of science and technology in the XXI century '2024 No. Sge32-05 (2024). — P. 80-92. <https://desymp.promonograph.org/index.php/sge/issue/view/sge32-05>
8. Andriy Simchuk. Genes vs mind: possible consequences in the age of social media / Proceedings of the International Scientific Conference “New Horizons in Research and Development”. 2025/07/22 — 2025. — P. 97-102. DOI: <https://doi.org/10.64076/iedc250724.01>

7. Контактна інформація

Кафедра	Назва, адреса, кабінет, телефон, сайт, електронна адреса
Викладач (і) Гостьові лектори	Андрій Сімчук, д.б.н., професор
Контактна інформація викладача	andrii.simchuk@cnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника прагне створити середовище, яке сприяє навчанню, науковій роботі, впровадженню інновацій, інтелектуальному розвитку студентів і працівників, підтримці особливої
--------------------------	---

	<p>академічної культури взаємовідносин. У цій канві політика дисципліни "Виникнення і еволюція людини" спрямована на дотримання академічної доброчесності зі сторони викладача і студентів, які включають основні принципи: особистого прикладу; відповідальності; справедливості; сміливості; академічної свободи; взаємоповаги; прозорості; взаємної довіри; партнерства та взаємодопомоги; компетентності й професіоналізму; безпеки та добробуту; законності. Дотримання правил поведінки студентів і викладачів, передбачених Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №11, від 29 листопада 2017 року).</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Студенти зобов'язані відвідувати заняття, незалежно у якій формі вони проводяться (авдиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення окремих студентів до складання семестрового контролю. Відпрацювання пропусків без поважних причин дозволяється лише за заявою на ім'я декана і набуття чинності відповідного розпорядження. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених документально, відпрацьовуються без попередніх узгоджень.</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>Завдання, які студент виконав пізніше зазначених кінцевих термінів не приймаються і повинні бути відпрацьовані індивідуально. Винятком із цього правила є наявність поважної причини з її документальним підтвердженням.</p>
Невідповідна поведінка під час	Студенти, чия поведінка впродовж

заняття	одного чи кількох занять не відповідає загальним нормам, встановленим Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, можуть бути тимчасово відсторонені від заняття з подальшим індивідуальним відпрацюванням у позаурочний час.
Додаткові бали	-
Неформальна освіта	-

Викладач:

Андрій Сімчук
Доктор біологічних наук,
професор

